

El País Valencià després de Carles Santos

Diari La Veu, Sixto Ferrero. Valencia (27/05/2015)

Coses de sortilegis, atzar. Per ahir, tot just quan València respirava una altra flaire, La Nau i Ensembles reservaren un dia per a Carles Santos. Una conferència sobre el músic vinarossenc, un provocatiu espectacle del músic avantguardista i una exposició sobre la seua vasta obra polifacètica ocuparen el lloc que es mereix l'artista internacional. Conclogué amb l'anunci del rector Esteban Morcillo de la distinció de Carles Santos amb la Medalla de la Universitat de València.

Concert de Carles Santos i Inés Borràs: 'Tinc dret a un advocat', amb música de Carles Santos i Franz Liszt. Paraním de la Universitat de València (Dimarts, 2605-2015. 19:00h). Ensembles 2015.

Destacava Esteban Morcillo, rector de la Universitat de València, tot just després d'acabar l'espectacle 'Tinc dret a un advocat' que "Carles Santos és un artista integral, cal veure'l com un sacsejador, un provocador, el qual trenca les nostres rutines. Carles Santos és un seductor, un pertorbador que no deixa indiferent ningú". La definició, arran de la inauguració de l'exposició que la Universitat de València engegava sota el títol 'Univers Santos', guanyà força i credibilitat pel fet que pocs minuts abans, al mateix entaulat, el músic i artista vinarossenc havia palesat la definició amb el millor llenguatge que utilitza: l'art.

El rector de la Universitat de València aprofitava per comunicar que se li atorgava al músic vinarossenc la Medalla de la Universitat, alhora convidava a gaudir de la magnífica, i completa, mostra de les obres escultòriques, fotogràfiques i

musicals/teatral que Carles Santos ha realitzat al llarg dels seus 75 anys. “Depèn, depèn de qui, per , no és un objectiu” afirmava quan li preguntàvem si després d’haver rebut tants reconeixements a Catalunya (entre d’altres Creu de Sant Jordi, 1999), a Vinar s, a les seues comarques més immediates, si no li faria goig que l’administració valenciana li reconeguera la seua contribució cultural i el seu compromís per la terra, “sí home i tant!” responia tot seguit.

De vesprada Josep Ruvira, profund coneixedor del músic, amic i comissari de l’exposició, havia donat una conferència sobre el llenguatge musical amb què s’expressa Carles Santos, amb el títol *‘Música e interdiscursividad en la obra de Carles Santos’*. Després, al paranimf de la universitat, un *grand piano Steinway & Sons* esperava que l’artista integral començara el seu provocador, teatral i performatiu espectacle musical. Per què ‘Tinc dret a un advocat’? “M’agrada jugar amb els títols, és una broma, és fer l’ullet” digué Santos, juganer i perspicaç tothora.

El concert començava amb una obra que representa el seu univers més purament musical, a partir de la ‘Fuga en La menor’ de Johann Sebastian Bach, arranjada per Franz Liszt, Carles Santos arremet —literalment— contra el piano de manera minimalista, recalçant amb els atacs perquè l’obeïsquen els desitjos expressius, amb les seues dinàmiques dirigides cap als forts o molt fort i la multiplicitat de notes als acords que augmenten en massa sonora, amb passatges tonals d’estètica romàntica i acords coloristes, una tonalitat a la qual maltracta sense miraments, perquè és el seu llenguatge sensual, i li afegeix notes, raïms, als acords, i els fa dominants de totes les tonalitats, amb tendència a la modalitat (amb el mode frigi) que li donen eixe gust peninsular i hispanoaràbic tot i momentàniament, utilitzant tot el teclat del piano, combinant aguts (mà dreta) amb greus (mà esquerra) i arribant a èxtasis sonors fabulosos que omplien el celobert del paranimf de repetitius obstinats acumulatius... per en el fons sempre Bach i un Carles Santos, ulls clucs, que articula el pedal dret amb desimboltura i deixa ressonar el so perquè els harmònics facen la seua feina. Provoca, és cert, però , dóna motius per convèncer a tothom per un motiu o altre, que algú, algun dia, pot tindre dret a un advocat, digueu-li d’ofici, del diable o tants com pugen imaginar.

Inés Borràs piano, Carles Santos tamboret humà.

El concert continuà amb la col·laboració d'Inés Borràs, qui interpretà "l'Estudi transcendental núm. 8, Cacera salvatge" dels '*Douze Études d'exécution transcendante S. 139*' de Franz Liszt. Amb una part de teatralitat performativa, amb un vestuari triat per somoure, "no és el vestit i les sabates que em posaria per fer un recital més ortodox" afirmava Borràs, l'obra intenta colpir la percepció espaciomusical de cadascú, on Carles Santos adopta la funció de tamboret sobre el qual Inés Borràs interpretarà l'obra de Liszt amb una clara provocació eròtica, i una corrent transmissora per contacte humà la qual fa que Carles Santos escenifiqui amb moviments del cap, amb gestos facials, la sensació exagerada d'estar vivint la música, ressonant-li, amb eufòria, amb passió del cul a l'espina. "Cadascú ha de traure les seues pròpies conclusions, ho ha de veure com vulga cadascú" afirmaven Borràs i Santos a posteriori, 'Volíem un compositor romàntic, barallàvem la possibilitat de Chopin o Liszt, i finalment ha estat Liszt. Jo ho he interpretat tal qual ho faria a un recital, no requeria cap especificació, la resta, ja que això són idees de Carles' deia Inés Borràs.

Carles Santos, 'Tinc dret a un advocat'. Ensembls 2015. Paranimf de la Universitat de València.

L'artista integral, l'home de Vinaròs que navegava amb la seua Sargantaneta, provoca premeditadament, i ens explicava que el dia d'ahir havia estat una "barreja de públics, dues maneres de veure les coses, és com una cruïlla, per sobretot de bon rotllo" explicava un Santos planer i proper.

Què li han semblat els resultats d'aquestes eleccions? "ho estàvem parlant, és un motiu d'alegria. A veure què passa, perquè es van trencant coses i n'apareixen de noves i s'ha de canviar. Jo crec que és el moment i sinó ho fem ara, no sé quan ho farem. Per , jo veig que la gent està contenta" va afirmar somrient. I vostè, està content? "Jo estic content", confirmà l'home consciencios.

Què li demanaria vostè al pròxim responsable polític que haja de prendre les decisions que afecten la cultura (la música) a aquest país? "La cultura sempre ha estat desconsiderada, poc valorada, i ens trobem amb contradiccions innecessàries, més val que les coses es vagen normalitzant i la cultura és una de les que necessita més suport i comprensió, que la gent sàpiga el que és. Que hi ha un problema de cultura general".

El 23 de juny, Carles Santos, rebrà oficialment la Medalla de la Universitat de València, distinció que el rector de la institució acadèmica destacava com la més important juntament a l'Honoris Causa. Tem que en el cas que es produísca el canvi a la Generalitat, amb l'embranchida de canvis, i atenent a certes concepcions sobre la cultura

menystinguda, centralitzada en l'associació cultura/llengua, i música/música en valencià, se n'obliden que a Vinaròs hi ha un artista polifacètic, de recorregut internacional, reconegut com un dels músics/dramaturg avantguardistes més importants de la segona meitat del XX i que als seus 75 anys segueix provocant consciències de canvi.

Convindria començar per reconèixer els nostres (artistes integrals) abans no haguem d'esperar vint anys més, pel que va suposar crear amb provocació en la dècada dels setanta o pel menyspreu institucional sota justificacions nihilistes, aleshores em tem tornàriem a fer massa tard.